

підвищенню поваги до роботи вчителя в розумінні суспільства; заохочення морально та матеріально працівників з високим рівнем демократичного педагогічного спілкування.

Підсумуємо вищесказане. Демократичне спілкування в сучасному освітньому просторі виступає знаковою умовою успішного здійснення навчального процесу. Повага, любов, щирість, інтерес, розвиток та активність – є невід’ємними атрибутами цього стилю спілкування. На основі такого дружнього, толерантного та демократичного відношення до учнів значно підвищується ймовірність високої зацікавленості їх до активного та мотивованого навчання.

Список використаних джерел

1. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 415 с.
2. Серета І.В. Педагогічна деонтологія, риторика та культура мовлення: навч.-метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2020. 184 с.
3. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
4. Клочек Л.В. Емпіричне дослідження стилю педагогічного спілкування як зовнішньої детермінанти соціальної справедливості особистості вчителя. *Психологія і особистість*. 2018. №2 (14). С. 95-107.
5. Клещ К.В., Деркач Т.М., Внукова О.М. Вплив стилю педагогічного спілкування викладача на успішність навчального процесу. *Економіка інноваційної діяльності підприємств. Педагогіка та психологія, мова та культура*. С. 647-648. URL:https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/14332/1/NRMSE2019_V3_P647-648.pdf

УДК 37.012:372

Жукова А.Р. аспірантка Педагогічного факультету
(Львівський національний університет імені Івана Франка)

НОВІТНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ У ПЕДАГОГІЦІ

Підготовка майбутніх фахівців до виконання ними широкого спектра професійних завдань та посадових обов’язків, а також формування у них низки важливих компетенцій є важливими завданнями сьогодення, успішне розв’язання яких залежить від ефективної педагогічної системи й від зусиль скоординованої фахової підготовки. З огляду на це, в освітній системі України відбуваються кардинальні зміни, які стосуються системи підготовки фахівців, використання інноваційних технологій навчання та виховання молодого покоління, створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного здобувача освіти. Крім того, на сучасному етапі спостерігається активний пошук нових педагогічних методів та прийомів, що спрямований на формування у здобувачів освіти компетенцій XXI століття [5]. Тому все більшої актуальності набуває проблема новітніх методів дослідження компетенцій у педагогічній науці, розв’язання якої формуванню інтелектуального потенціалу української нації, а також всебічному розвитку особистості як найвищої цінності суспільства.

Теоретичні засади використання компетентнісного підходу в діяльності освітніх закладах знайшли віддзеркалення у численних наукових роботах таких відомих дослідників, як: Т. А. Андрусенко, Н.М. Бібік, Т. А. Гаврилова, О. Л. Гапоненко, І.А. Зязюн, О.Я. Савченко та ін.

За безумовної важливості здійснення досліджень формування різноманітних компетенцій в системі сучасної освіти проблема новітніх методів дослідження компетенцій у педагогіці є недостатньо дослідженою та потребує використання нових підходів до її розв’язання, систематизації та теоретичного узагальнення. Таким чином,

метою статті є аналіз наукової літератури з питань вивчення новітніх методів дослідження компетенцій у педагогіці, їх аналіз та обґрунтування з точки зору основних можливостей, переваг та недоліків.

Насамперед зазначимо, що аналіз наукової літератури засвідчив вживання у науковій літературі двох понять «компетентність» та «компетенція», що часто вживаються як синоніми та навіть не розмежовуються. На наш погляд, ці два поняття не можна вважати абсолютними синонімами.

Так поняття «компетентність» було введено у науковий обіг у 70-их роках минулого століття у працях таких іноземних дослідників як Д. Равен, Р. Бадера та А. Шелтен [3, с. 117]. На сучасному етапі, компетентність виступає як особистісне надбання особи, якість, що дає змогу їй розв'язувати певні завдання, приймати рішення, виносити судження у певній галузі [4, с. 241].

Що ж до визначення поняття «компетенція», то воно визначається як сукупність знань, навичок, вмінь, способів дії та ставлень особистості до певного предмета або галузі знань. До прикладу, О.С. Лаврук вважає, що компетенції є умовною сукупністю здібностей та особистісних характеристик людини, що обумовлюють її поведінку за фіксованих зовнішніх умов, а також сприяють виконанню організаційних завдань та функцій. Складовими елементами компетенцій, на переконання дослідника, є навички, знання, здібності, зусилля в досягненні цілей та стереотипи поведінки [2, с. 117].

У межах цього дослідження під компетенцією ми розуміємо сукупність якостей особистості, тобто знань, умінь, навичок та способів діяльності, що є необхідними для якісної продуктивної діяльності, а компетентність визначаємо як сукупність компетенцій, що характеризує рівень їх освоєння та визначається можливістю розв'язувати поставлені задачі.

У педагогічній науці на сучасному етапі спостерігається наявність посиленого інтересу до дослідження компетенцій та існує досить значна кількість різноманітних методів для здійснення цього дослідження. Загалом усі ці методи можна розподілити на дві основні групи [1]:

– методи теоретичного аналізу – функціональний аналіз, контент-аналіз, метод аналізу робіт тощо;

– емпіричні методи – метод спостереження за діяльністю, діагностика, інтерв'ювання, самооцінка, метод критичних інцидентів, метод фокальних об'єктів, метод «репертуарних решіток» та ін.

Далі розглянемо детальніше деякі з вищенаведених методів. Так, метод критичних інцидентів дає можливість виявити актуальні для досліджуваної категорії здобувачів освіти компетенції, які мають практичну основу. Проте він потребує значного обсягу часу для інтерв'ювання студентів, необхідного рівня професіоналізму дослідника в проведенні структурованого інтерв'ю та контент-аналізу, а також є достатньо трудомістким на етапі обробки даних.

Метод фокальних об'єктів дає можливість відбору із запропонованого переліку основних компетенцій та групування їх у компоненти професійної компетентності. Це метод недоречно застосовувати на етапі збору емпіричних даних, оскільки існує високий ризик одержання суб'єктивних, епізодичних та неповних даних.

Метод самооцінки передбачає оцінку здобувачем освіти рівня розвиненості відповідних компетенцій, він може застосовуватися як допоміжний для одержання більш достовірних результатів. Слід пам'ятати, що використання цього методу як основного провокує ризики отримання необ'єктивних результатів.

Як свідчить аналіз методів дослідження компетенцій у педагогіці, жоден з цих методів не може бути самостійним та достатнім, тому їх варто комбінувати таким чином, щоб у результаті їх використання одержати достовірну інформацію.

Отже, можемо підсумувати, що на сучасному етапі реформування системи освіти та застосування компетентнісного підходу, важливого значення набувають методи

дослідження компетенцій у педагогіці, які здатні допомогти діагностувати компетенції здобувачів освіти, ступінь їх розвитку та особливості. Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у проектуванні моделі компетенцій здобувачів освіти на основі розглянутих новітніх методів дослідження.

Список використаних джерел:

1. Бородієнко О.В. Порівняльний аналіз методик проектування моделі компетенцій в психолого-педагогічних дослідженнях. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309179.pdf> (дата звернення: 15.02.2023).
2. Лаврук О.С. Управління формуванням професійної компетенції персоналом підприємств. *Економічні науки: збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Кам'янець-Подільський*, 2016. Ч. 3. № 24. С. 116-121.
3. Поскрипко Ю. А., Данченко, О. Б. (2019). Компетенція і компетентність: консенсус. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. №(3) 55). С. 117-127.
4. Рудніцька К. В. Сутність понять «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. №1 (38). С. 241-244.
5. Сарновська Н.І. Проблеми формування загальних та професійних компетенцій. *Молодий вчений*. 2017. №10 (50). С. 538-542.

УДК 821.161.2.09-31Забужко:821.112.2.09-31Брумме

Солодка Л.О. аспірантка спеціальності 035 Філологія

Науковий керівник: Ленська С.В., д.ф.н., професор кафедри української літератури (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна)

**«ВИЯВИЛИСЯ КРАЩИМИ, НІЖ УЯВЛЯЛИ»: ДО ПРОБЛЕМИ
ТИПОЛОГІЧНОГО ЗІСТАВЛЕННЯ ТВОРІВ О. ЗАБУЖКО «НАЙДОВША
ПОДОРОЖ» ТА К. БРУММЕ «У ЗАТІНКУ ВІЙНИ»**

Сьогодення доводить світову турбулентність, широкомасштабне занепокоєння у передчутті Третьої світової війни. Соціум переживає кризовий період у всіх екзистенційних царинах. Нині кожна галузь українського осердя сповна відкриває завісу до розуміння причин і наслідків, показує світові знакових, часом незнаних, повністю не розкритих фактів власної історії. Темою нашою розвідки є осмислення сучасної мілітарної есеїстики української письменниці Оксани Забужко “Найдовша подорож” (2022) та німецького автора Кристофа Брумме “У затінку війни” (2022). Мета статті – здійснити компаративний аналіз українського та німецького текстів, відтворити різновекторну оптику на сучасну російсько-українську війну, продемонструвати основні посили авторів як до української, так і до європейської спільноти. Аналізовані твори є першою скрипкою в авторській рефлексії на воєнні будні, правдиві та беззаперечні факти жорстокого й невиправданого вторгнення РФ на територію суверенної України, системне винищення українців, яке триває донині. Актуальність роботи зумовлена передусім воєнним сьогоденням, а також тим, що наразі відсутні літературознавчі розвідки, які би репрезентували зіставний аналіз українсько-німецької есеїстики на шляху до євроінтеграції України в європейське об'єднання.

Оксана Забужко – титулована письменниця, знана літературознавиця, видатна поетеса, визначна есеїстка, талановита викладачка, полум'яна активістка, зокрема у революційних повстаннях. Письменниця, твори котрої перекладено більше ніж 20